

PUNT DE LLIBRE

Barcelona, 8 de Gener 2015

Connecta't   VilaWeb®

CALÀNDRIA

PUNT DE LLIBRE

HOMO FABRA

EL WEB NEGRE

L'APUNTADOR

CAST@FIORE

PANTALLES

GALERIES

L'AVENÇ

Portada

Notícies

Crítica

Entrevistes

Opinió

Vinyetes

Jan Assmann, del monoteisme de la violència al de l'alliberament

Maria Ribas. Diàlegs de Pedralbes. / 29.12.2014

 Follow @nuvol_com

 M'agrada 18

 Tweet 25

 0

Maria Ribas

2 articles publicats

Altres articles d'aquest autor

Què és la ciberteologia?

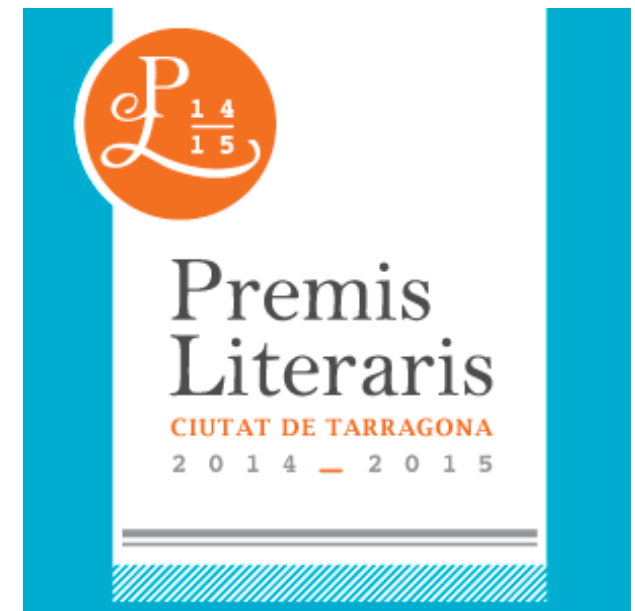
El passat dijous dia 20 de novembre, al cicle Diàlegs de Pedralbes que se celebren al Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, l'egiptòleg Jan Assmann i el doctor en filosofia i teologia Francesc Torralba van dialogar sobre el binomi violència-religió, que encarna el llibre de l'alemany *Violència y monoteísmo* (Fragmenta, 2014).

— Francesc Torralba i Jan Assmann als diàlegs de Pedralbes | Foto: Fragmenta Editorial

Actualment estem assistint al retorn del religiós com a violència —com diu literalment Assmann, «carregat de dinamita». Després dels cosmoteisme inicial, caracteritzat per la seva evidència natural, i per tant, per la seva traductibilitat en altres religions, el monoteisme arriba amb el nou fenomen de la revelació única d'una única realitat i, amb això, la irrupció de la fe. Aquesta entrada de la fe al món suposarà un conflicte històric, viu i etern entre la fe i la falta d'aquesta fe.

Tant les alçades de la història com els alliberaments que s'han donat al llarg dels temps en nom de la religió han comportat actes de violència d'una naturalesa inhumana arreu del món. Una mirada que

+ Llegits

- 1 Trets contra les pessigolles
- 2 Maduren millor els poetes o les poetes?

entreveu que en l'èsser humà hi cohabitaven dues dimensions oposades entre l'amor, la vida, la fraternitat, la unitat, per una banda, i l'odi, la destrucció, la separació, l'enemistat, per l'altra, pot comprendre, aleshores, que la violència és una pulsio natural de la condició humana i que, precisament pel seu grau de nocivitat, cercarà sempre pretextos per justificar-se. Aquesta justificació es pot veure abocada a una mala lectura dels textos, de les Sagrades Escripures, la qual cosa implica que quan evoquen pau, unió, amistat, conciliació, harmonia queden amagats i oblidats; mentre que quan evoquen violència, crueltat, excés, profanació són els que s'alcen i perviuen al pas del temps.

Tot i això, si pensem en el desconeixement que tenim de la naturalesa de l'home, assumir aquesta visió dual i, per tant, concebre que, de la mateixa manera que la pau, la violència és a l'interior de l'home, pot esdevenir un punt de partida prou arriscat. Però aquesta inconsciència no impedeix parlar de valors que són fonamentals per a la supervivència i convivència de la humanitat, com són la simpatia, l'empatia, l'altruisme —conceptes que vénen de la mà de l'antropologia moderna. Amb aquests valors la pulsio agressiva quedaria rebutada. En tot cas, sí que es pot puntualitzar una violència que és un deure sagrat, que prové d'una fidelitat extrema a Déu i que, per exemple, en el cas dels inquisidors espanyols va implicar la voluntat de conduir els altres, per tant, una imposició que obliga a tastar aquesta violència; una agressivitat a la força, no una pulsio destructiva. En aquesta línia de la no-pulsio, s'hauria d'entendre que la situació de degradació que coneixem a hores d'ara de l'Estat Islàmic és producte de la desesperació, de la falta de perspectiva que empeny contínuament a accions desbordants, les quals no tenen possible justificació.

D'altra banda, cal assenyalar l'autoexaltació de l'home que no accepta la seva finitud, és a dir, la tensió que rau en l'home quan pren consciència del seu final, com una altra de les vies d'aquesta violència religiosa. Això suposa elevar l'home a la categoria divina i d'aquí es desprenen, per exemple, els diferents feixismes europeus, moviments extremadament individualistes. Aquesta aparença —aquesta confusió— oculta la potència essencialment alliberadora del monoteisme. El mateix Assmann ho explica molt bé al final del llibre que hem citat al principi, on, referint-se a l'impuls original del monoteisme, insisteix en el fet que el repte rau a despolititzar les religions monoteistes i posar en ordre del que és polític un altre ordre, alhora que s'ha de posar en ordre del que és religiós un altre ordre el poder del qual no resideix en la violència, per tant, que resideix en la no-violència, que és el seu poder original. Perquè la religió parteix originàriament del principi de l'amor i de l'educació de l'home. Però malgrat aquest poder original, ens situem a un present corrosiu i exterminador, producte, probablement, dels usos i abusos que es fan dels textos per justificar poders d'altres ordres.

- 3 Llibreries d'esquerres
- 4 Una professió de risc
- 5 Quins arguments
- 6 La política lingüística del Govern Bauzà
- 7 Una biblioteca per cada dia de l'any
- 8 Charlie Hebdo, in memoriam
- 9 Pim pam pum
- 10 #CharlieHebdo

Activitat recent

[Inscriu-te](#)

Crea un compte o [Inicia sessió](#) pe

Jubilats celebrant la pujada de 2 euros de
Sigues el primer dels teus amics en recomana

Montserrat | Núvol
12 persones ho recomanen.

Complement social de Facebook

Una ètica mundial?

Finalment, davant d'aquesta visió que ofereix diverses perspectives, es planteja la viabilitat o no del projecte d'una ètica mundial fundat per Hans Küng, basat en la idea d'identificar els valors d'alliberament que uneixen les diferents religions sense aturar-nos en els dogmatismes individuals. En aquest punt de la reflexió no podem deixar passar tres noms significatius per a la història de la humanitat com són Mahatma Ghandi, Martin Luther King i Nelson Mandela. Encara que sigui d'una manera simplista, es pot dir que tots tres aspiraven a una mena de nou humanisme, un humanisme transreligiós, una forma de tolerància mútua. Als diferents universos religiosos, aquests personatges esdevenen el nexa comú entre els arquetips generadors d'atrocitats i els arquetips generadors de pau i fraternitat, la qual cosa ens demostra que no totes les hermenèutiques són igualment legítimes — veiem l'equilibri configurat al voltant d'aquestes figures i d'una fe humana; però veiem també el fanatisme, per tant, la desmesura, l'obsessió i no pas la fe.

Tot i que no deixa de ser una qüestió oberta que potser mai puguem respondre, Jan Assmann albira la possibilitat d'aquest objectiu, que a la manera de les grans iniciatives de Ghandi, Luther King i Mandela, té una aspiració semblant, en la qual l'egiptòleg confia tot recolzant-se en el recorregut de les bases de la convivència que s'han anat originant, és a dir, basant-se en els progressos que ja hem realitzat en aquest camí del qual encara ens queda molt per transitar. Ara bé, la seva personalitat (i la seva història) també deixa intuir que aquesta confiança és producte d'un rebuig indiscutible per la violència com a forma intrínseca de la condició humana i, per tant, s'entén aquesta ferma creença en l'orientació natural de l'home, que, segons ell, és la convivència, l'amor, els valors que aporta aquesta nova antropologia del segle XX, i el descrèdit o, millor, la ignorància de tots els factors —com el creixent nombre de fanàtics al segle XXI— que són obstacle perquè es desenvolupi amb èxit qualsevol tipus de projecte global en la creació d'un nou humanisme que sigui capaç d'establir la diferència entre món i Déu, i que trobi en Déu aquesta funció d'alliberament de les cadenes del món terrenal, i no pas una figura que serveixi per justificar els conflictes bèl·lics i polítics de la vida mundana.

Subscriu-te a Núvol

 M'agrada 18

 Tweet 25

 0

Enviar

Etiquetes:

Fragmenta Editorial. | Francesc Torralba | Jan Assmann

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà Els camps necessaris estan marcats amb *

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

Comentari *

Enviar

[Qui som](#) · [Manifest](#) · [Avís legal](#) · [Contacte](#) · [Política de privacitat](#) · [Normes de participació](#) · [Patrocinadors](#)

NÚVOL
el digital de cultura

Subscriu-te a Núvol

Enviar

 Follow @nuvol_com

 M'agrada 7,7 mil

 0

Copyright © Núvol.com 2015 - Disseny Web: iEstrategic